

וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֶעֱשֶׂה כְּדִבְרֶךָ: לֹא וַיֹּאמֶר
הַשִּׁבְעָה לִּי וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוּ
יִשְׂרָאֵל עַל-רֹאשׁ הַמִּטָּה: פ
מִח אֹיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר
לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חָלָה וַיִּקַּח
אֶת-שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ אֶת-מְנַשֶּׁה וְאֶת-
אֶפְרַיִם: ג וַיִּגַּד לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה

אָעֶבֶד כָּפֹ
לִי וְקַיִים
רִישׁ עַרְי
פִּתְגָמִיאָן
אָבוֹךְ שְׂכִי
בְנוֹהִי ע
אֶפְרַיִם:
הָא בְרֶךְ

תולדו
[לא] מגילה ט
ב זכר ט"א ז
ז"ס קס: מו
ז"ס חילוף זא פ"ג. מנחם

ספורנו

רשב"ם

וישתחו ישראל. ליוסף, ממקום שהיה, על [ראש] המטה: לא השבעה לי. למען יהיה לך פתחון פה נגדם אם ירצו למחות: וישתחו ישראל. להודות לקונו על שחננו להשיג זה מאת בנו, כענין ויהי כאשר שמע עבד אברהם את דבריהם וישתחו ארצה

ספר בראשית - ויחי /

רביעי [מט] א וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל-בָּנָיו וַיֹּאמֶר הֲאִסְפוּ וְאֲגִידָה
לָכֶם אֵת אֲשֶׁר-יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים: ב הַקְּבֹצוּ
וְשִׁמְעוּ בְנֵי יַעֲקֹב וְשִׁמְעוּ אֶל-יִשְׂרָאֵל אָבִיכֶם: ג רְאוּבֵן
בְּכָרִי אַתָּה כַּחֲזִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי יֵתֵר שְׂאֵת וַיִּתֵּר עֹז: ד פָּחוּ
כַּמַּיִם אֶל-תּוֹתֵר כִּי עָלִית מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ אִז חָלַלְת יְצוּעֵי
עֲלֶיהָ: פ

רמב"ן

תקפו

והלך על כל גדותיו ותלף ביהודה ושטף ועבר (ישעיה ח יח). ורבותינו אמרו (עני שפת נח): אז חללת יצועי עליה, שכניה שדרכה לעלות על יצועי. והכתוב אומר (דברי תימיהא ה א): ובחללו יצועי אביו, שהיוע הוא המחלל, ואולי יבנה אותו שם. ואם בדרך בניו יתכן שיהיה העולה יעקב עצמו, כלשון: אם אעלה על ערש יצועי (תהלים קלב ג). ויאמר, אז חללת אותי, רק דבר בנסתר דרך כבוד, וכן: ובחללו יצועי אביו, בניו, בחללו העולה על יצועי אביו. וכן הכתוב הנה כפי פשוטו נראה כמו שפרשתי בסדר וישלח (לעיל לה כב), כי ראובן נתפגן לפסל את בלהה מאביו כדי שלא תלד לו עוד בנים וימעיטו בכורתו, על פן אמר לו שהוא פחיות וקלות דעת שיחשב להריות בו, ולא יבא לו ממנו יתרון רק הפסד.

(ה) שמעון ולוי אחים. יאמר שהם בעלי אחוה, כי יחס לבם על אחותם. ולמד עליהם זכות

ועל דרך הפשט יתכן שבלבל ראובן יצועי בלהה מפרדו שלא תלד ליעקב עוד, כי הוא הבכור, וחשב לקחת שני חלקים ויפסיד יותר מכל האחים, ולא פחד מאמו כי זקנה היתה, ואולי מתה ולפיה, או חשש לכבוד אמו בעבור היותה שפחתה. ולכן נטלה ממנו הבכורה מדה כנגד מדה, והוה טעם: ויהיו בני יעקב שנים עשר, כי לא הוליד אחרי כן.

ד רמב"ן - ו' ע"א
ז"ס - כ"ג